

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjenišтво Ljubljana.

Vse spise, v ocenc poslane knjige itd. ie pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Posamezna številka po K 1-20. Za neorganizirane 80—K, za naročnike v inozemstvu 100—K letno.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako peti-vrstno. Priloge stanejo poleg poštnine še 50 K.

Telefon uredništva
štev. 812.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin.
" " " dvakrat . . . 1 " "
" " " trikrat . . . 80 "
za nadaljnja uvrčenja od peti-vrste po 60 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravnišтво Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštnine.

DRAGOTIN KVEDER:

UJU in politično-strankarske ter kulturno-bojne učiteljske organizacije.

V svojem izvrstnem članku UJU in društvo učiteljstva meščanskih šol v 12. številki »Učit. Tov.« omenja Iv. D. neki tretji sestav naše organizacije, s katerim misli en del učiteljstva, da naj bi se mešal sedanji sestav organiziranja UJU. To naj bi bil sestav na podlagi političkih in svetovnih naziranj.

Dovolite mi tov. urednik, da še enkrat pridenem k temu kočljivemu vprašanju svoje misli.

Že enkrat sem omenil in pojasnil, da nikakor ne gre smatrati organizacijo učiteljstva na osnovi kateregakoli svetovnega naziranja ali politične pripadnosti za stanovsko organizacijo niti po svoji notranji udružujoči sili niti po ciljnih udruževanjih, ki morejo le odgovorjati udružujoči sili. Stanovski in strokovni interesi morajo samo po sebi v takih organizacijah biti absolutno podrejeni političnim stremljenjem, ki izvirajo iz »izvestnega svetovnega« naziranja; v stanovskih in strokovnih organizacijah pa morajo biti stanovska in strokovna načela prva in edino merodajna, katerim se morajo podrediti vse diferenciacije članstva na temelju političnih in svetovnih naziranj.

Mnogo je sicer govora o izvestnih svetovnih naziranjih, na katere naj se vedno oziramo in katere naj upoštevamo pri svojem delu. Ali ne dajmo se preslepiti s takimi konstruiranimi »vzvišenimi« svetovnimi nazori, makar jih nam kdorkoli ponuja, priporoča ali vsiljuje kot prvo in najimunitnejše izhodišče našega stremljenja. Ugotovljenih, fiksnih svetovnih naziranj, zaradi kojih bi bilo treba, da se razvzemamo, diferenciramo in prepiramo ne more biti, niti jih ne smemo pripoznati. Vsaka taka naziranja so gola domnevanja, nazori ali mnenja, pred vsem fantomi kakor vse, kar izvira iz lastnega spoznanja stvarnosti. Seveda čitamo v knjigah, časopisih in razpravah o razlikovanju, o posebnih, specifičnih svetovnih naziranjih kakor: katoliški svetovni nazor, krščanski svetovni nazor, materialistični, marksistični, komunistični svetovni nazor itd. itd.

Ali to so samovoljne, neznanstvene opredelbe človeškega gledanja ali naziranja v svet okoli sebe. To so le domnevanja, mnenja, kako ta ali oni, ti ali oni mislijo o svetu okoli sebe, ali kako ga nazirajo, vidijo.

Glede organizacije našega stanu se na vse to ne moremo ozirati in tudi ne vidim v to nikakoršnega povoda. Saj izvirajo vsa fiksnirana in ugotovljena specifičnih »svetovnih naziranj« zgolj iz ekonomskih in političnih interesov dotičnih socialnih tvorb, posebnih polit. strank, katerim je udružujoča sila nekdanja bila skupnost idejnih interesov.

Vsi gledamo in naziramo svet, in skoro vsak si prizadeva po svoje, da bi se v njem bolje orientiral. Predvsem ima vsakdo, kakor v perspektivi, svoje stališče in vsak vidi in gleda predmete in odnose okoli sebe po svoje. Ta gleda in prosmatra natančneje to, oni zopet nekaj drugega, vsak po svojem interesu, ki izvira iz danega položaja njegovega.

Glavna diferencija gledanja ali naziranja v svet po človeku, pa je po moji skromni sodbi to-le:

1. So ljudje, ki nazirajo ali gledajo v svet pametno, razumno.

2. So ljudje, ki nazirajo v svet prav neumno.

3. So ljudje, ki hrepenijo svet okoli sebe in v sebi do dobra spoznati in ki mnogo razmišljajo o njem.

4. So ljudje, ki prav radi sprejemajo že od drugih izdelane in konstruirane, fiksne »svetovne nazore« in skozi nje kakor z očali gledajo, nazirajo svet brez lastnega, globljega razgledovanja.

5. So ljudje — in teh je pretežna večina — ki po svojem položaju ne morejo drugače gledati ali nazirati svet, nego zgolj iz vidika osebnih koristi in poželenj. Vse svoje naziranje v svet omejujejo le na zadeve, ki ne presegajo osebnih interesov.

6. So nadalje ljudje, ki vidijo ali nazirajo svet le iz strankarskega svojega stališča in med njimi je mnogo takih, ki jim je ves svet le objekt strankarskega svojega interesa.

To so po mojem mnenju diferenciacije političkih in svetovnih naziranj, kakor jih nam prikazuje stvarnost.

Morejo li take diferenciacije biti podlaga sestavi UJU, more li se UJU sploh ozirati na kakšne izgotovljene »svetovne nazore«?

Svet pa ostane svet, kakoršen je, navzlic vsem ugotovljenim ali fiksnim »svetovnim nazorom«, katere mu postavljajo razni veleumi ob stran ali nad njega, kot nekaj njemu nadrejenega. Ravno tako tudi pametni in prosvitljeni ljudje še dalje gledajo in nazirajo svet pametno in prosvitljeno brez ozira na izvestne fiksirane svetovne nazore. Kaka nespamet, pehati se za splošno obveznost takih svetovnih nazorov za vsakega. Razumni ljudje vedo, da sami pripadamo svetu in tudi vse kar delajo in povzročajo in da smo celo sami v prvi vrsti svet.

Svet ne pozna izven sebe nikakega obveznega edino veljavnega svetovnega nazora; svet sam je po sebi zakonitost. Le nespametno, zaslepljeno gledanje v svet more zamisliti tak III. sestav, s katerim naj bi se mešal sedanji sestav UJU.

Tu neha prosvitljenost. O učiteljih pa zahteva interes naroda, da bodimo tudi prosvetitelji naroda.

Spreminjati sedanji sestav UJU na podlagi diferenciacij »političnih« in »svetovnih« naziranj ter vzeti kot podlago UJU politično-strankarska in kulturno-bojna učiteljska društva in organizacije, pomeni obenem že perfektno propast UJU.

Posebna usposobljenostna preizkušnja iz telovadbe.

Poverjenišтво za uk in bogočastje v Ljubljani je z odlokom št. 5910 z dne 7. marca 1921 odredilo, da se pri izpraševalnih komisijah za občje ljudske in meščanske šole v Ljubljani in v Mariboru uvede za kandidate(inje), ki imajo usposobljenostni izpit za občje ljudske in meščanske šole, posebna usposobljenostna preizkušnja iz telovadbe kot obveznega predmeta na ljudskih in meščanskih šolah.

Po načrtu, ki ga je odobrilo poverjenišтво za uk in bogočastje, se vrši preizkušnja pismeno in ustno.

Pismena preizkušnja traja štiri ure. V tem času izdela kandidat(inja) izmed treh predloženih mu nalog po lastni izbiri eno. Teme naj bodo izbrane iz telesne vzgoje vobče, iz metodike telesnih vaj, iz zgodovine

vine telovadbe, iz fiziologije, iz higijene telovadbe, iz orodjeslovja ali o uredbi telovadnic in igrišč. — Pismeni izdelek se klasificira vsebinsko in jezikovno.

Ustna preizkušnja sestoji iz teoretičnega in praktičnega dela.

Teoretični del obsega: 1. kratka zgodovina o telesni vzgoji, 2. Tyršev telovadni sestav (razdelitev in nazivoslovje), 3. temeljni pojmi o anatomiji, o fiziologiji telesnih vaj, o higijeni telovadbe in v prvi pomoči pri nezgodah, 4. metodika telovadbe, 5. orodjeslovje in uredba telovadnic in igrišč.

Praktični del izpita a) lastna zmožnost telovadbe, najmanj do one stopnje, kakor jo predpisuje učni načrt za telovadbo na meščanskih šolah — izvajanje vaj po napovedi in kombiniranje vaj, igre, lahka atletika in najpriprostejši šport: tek, skoki, plavanje, metanje kopja, diska, žoge in krogle; b) enourni nastop z učenci ljudske ali meščanske šole iz telovadbe. Nastop je izdelati tudi pismeno.

Literatura: ad 1. Dr. Fr. Bučar, Povjest gimnastike; dr. G. Sajovic, Miroslav Tyrš; Slov. Sokol, I. 1912.; Dr. Murnik, Pol stoletja češkega Sokolstva. Slov. Sokol, letnik 1913.; Dr. G. Sajovic, iz življenja slovenskega sokolskega naraščaja 1863.—1913. Slov. Sokol, letnik 1905.; Zgodovina Sokolstva, Sokolič, letnik 1920, in dalje; J. Jeras, Zgodovina telovadbe.

Ad 2. Dr. V. Murnik, Redovne vaje. Enotna povelja glej Sokolski glasnik, letnik 1920. Dr. Pivko in A. Schaup, Telovadba. E. Sajovic, Priprava za vadiateljske izpite. Slov. Sokol, letnik 1904, in 1905.; dr. Murnik, Sokolski telovadni sestav. Slov. Sokol, letnik 1905., 1906., 1908.; Dr. Murnik, Proste vaje. Slov. Sokol, letnik 1910., 1913., 1914. in Sokol, letnik 1919.; Dr. V. Murnik, Vaje na orodju, E. Sajovic, Učenci in učenke, A. Schaup, Prosti skoki. Dr. Lj. Pivko, Plezanje. Pexa-Bajželj, Vaje na bradlji, Klenka-dr. Bučar, Vježbe s batinama i čunjevima, Dr. Lj. Pivko, Telovadne igre I., II., III. del. Vestnik Marijorske Sok. župe; Dr. Pivko, Rajalne vaje Sokolič, letnik 1920.; N. Marolt, Plavanje.

Ad 3. Dr. Homan, Somatologija in higijena, Tihi-Hanus, Higijena tjelovježbe, Vadiateljski list, letnik 1910.; Ustroj človeškega telesa, Sokolsk Vestnik, letnik 1913. in 1914.; Bajželj, Vpliv telovadbe na človeško telo.

Ad 4. Dr. Lj. Pivko, Kratka metodika telovadbe, Popotnik, letnik 1920.; Dr. Lj. Pivko, Učni načrt za telovadbo na meščanskih šolah, Dr. L. Pivko, Učni načrt za šolsko telovadbo nižje stopnje.

Ad 5) Lehrbuch der Leichtathletik für Schulen, Sport- und Turnvereine von Dr. Holzer, Pfeiffer u. Dr. Pimmer.

Učiteljski zdraviliški dom v Rogaški Slatini.

Zadrugi »Učiteljski zdraviliški dom« se je vendar-le posrečilo kupiti v Rogaški Slatini hišo (vila Budapest), s čimer se je dosegel v pravilih začetni namen, ustanoviti in vzdržavati v Rog. Slatini zdraviliški dom v prvi vrsti za zadržnike, ptem pa tudi za druge kopališke goste. V enonadstropni zgradbi bo za prihodnjo letno dobo v devetih popolnoma opremljenih sobah 12 postelj in 5 divanov na razpologo.

Ker traja zdraviliška doba za enega gosta največ tri tedne, bo letos omogo-

čeno 80—120 gostom dobiti v domu po znatno nižnji ceni stanovanje, razven tega pa bodo združniki deležni še raznih ugodnosti, ki za druge kopališke goste ne bodo obstojale.

Cena hiše s pohišjem, posteljnino, 66 a velikim sadonosnikom in vrtno je 278.000 K, od katere vsote se je polovica pri sklepanju pogodbe položila.

Z ozirom na to, da ima zadruga sedaj svoj dom, vabi učitelje, njihove žene, oziroma vdove, učiteljice in učiteljska društva da se prijavi v najobilnejšem številu k pristopu.

Delež znaša 1000 K, vstopnina 20 K in se more vplačati ali naenkrat ali v desetih zaporednih ali v poljubnih obrokih tekom desetih mesecev. Pristop je pač mogoč slehernemu, ki ima le malo dobre volje, kajti določiti mu je treba v to svrhu v desetih mesecih — po visokosti — 17, 16 ali 14 dnevnic ozirom 1,7, 1,6 ali 1,4 dnevnic na mesec.

Ker so deleži zavarovani v hiši in se obrestujejo, bo treba od strani učiteljstva le malo dobre volje in dom bo v najkrajši dobi — plačan.

Vse šolske vodje, predsednike učit. društev in združnike naprošamo, da zainteresirajo sotovariše in sotovarišice k pristopu. Prijave naj se pošiljajo do prihodnjega obč. zbora, ki se kmalu skliče, začasnemu načelniku zadruga, šol. ravnatelju Antonu Gnusu na Dol pri Hrastniku, kjer se dobi tudi potrebno število položnic. Načelstvo.

Odgovor

na »Opombe k učnemu načrtu za srbohrvaščino na slovenskih osnovnih šolah« Marice II., bivše profesorice novih jezikov na ruski državni službi.

Z veseljem smo pozdravili zgoraj omenjeni naslov v 12. številki »Učit. Tov.«, nadejaje se, da najdemo tamkaj nekaj dragocenih navodil in se nam razgrnejo novi vidiki za pouk srbohrvaščine, a žal, prebravši razpravo, smo bili zelo razočarani. Zakaj, novega in stvarnega nam ocenjevalka ni povedala, česar ne bi vseboval načrt sam. So pač le besede, s katerimi se je hotela pokazati zanimivo. Sicer smo tudi mi mnenja, da se znanje tujih ali novih (!) jezikov najpoprej doseže s praktičnimi govornimi vajami, zlasti kadar gre za najnujnejše izraze v občejanju. Ta smoter je pa veliko bolj dosegljiv notom konverzacije ne pa toliko na podlagi nazornega nauka, ker v tem slučaju pride v poštev le naštevanje in opisovanje predmetov, ne pa živi govor. To bo vsakdo potrdil, kdor je poučeval nemščino po direktni nazorni metodi na podlagi Schreiner-Bezjakovih vadnic. Ta metoda je bila naravnost »morija« za učitelja in učenca brez praktičnega uspeha in učencem je bilo treba kot papirgam ubijati besede in stavke v glavo. In to ponesrečeno metodo hoče Marica II. v smislu neofilologije uvesti tudi za srbohrvaščino in pričinja nazorni nauk s tisto obilgato »školsko dvornico«, ki učence v IV. šolskem letu kaj malo zanima, torej z vajami, ki nimajo za občejanje v srbohrvaščini dosti praktičnega pomena. Tudi pri pouku po direktni metodi ne leté besede učencem same v glavo in je treba vztrajnih vaj, kajti neznanih izrazov in jezikovnih oblik si ne moremo kar mimogrede zapomniti in zato pride tudi tak pouk končno v mehaniziranje, t. j. v neko vrsto memoriranja, nad katerim se ocenjevalka